

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1.

α. Φροντιστήριο της Τραπεζούντας: «Το Φροντιστήριο της Τραπεζούντας που είχε ιδρύσει ... εθνικής τους συνείδησης.» σελ. 248

β. Κοινοβουλευτική ομάδα των Ιαπώνων: «Το μοναδικό νέο πολιτικό στοιχείο ... της γραφειοκρατίας.» σελ. 86

γ. Εθνικόν Κομιτάτον: Μία από τις πολιτικές παρατάξεις της Εθνοσυνέλευσης του 1862-1864 με μικρότερη απήχηση στο λαό σε σχέση με τους πεδινούς και τους ορεινούς. «Το Εθνικόν Κομιτάτον υπό τον ... Οθωμανική αυτοκρατορία.» σελ. 77

ΘΕΜΑ Α2.

1. Σωστό

2. Λάθος

3. Λάθος

4. Σωστό

5. Σωστό

ΘΕΜΑ Β1. «Το τρικουπικό κόμμα ήδη από το 1875 ... ιδιωτική πρωτοβουλία για επενδύσεις.» σελ. 80

ΘΕΜΑ Β2. α. «Η ΕΑΠ διέκρινε την αποκατάσταση των προσφύγων σε ... αντί εργατικού προλεταριάτου.» σελ. 154

β. «Εξάλλου, δόθηκε προτεραιότητα στην εγκατάσταση των προσφύγων ... παραμεθόριες περιοχές.» σελ. 154

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1.

Αναμφίβολα, η μικρασιατική καταστροφή αποτέλεσε ένα γεγονός που μετέβαλε τα δεδομένα της ελληνικής κοινωνίας, καθώς «στην απογραφή του 1928 καταγράφηκαν 1.220.000 πρόσφυγες. Οι αρρώστιες κατέβαλλαν τους πρόσφυγες που ... όπου είχαν ζήσει.» Το θέμα της αντιμετώπισης των πρώτων πιεστικών αναγκών τους μετά την άφιξή τους στην Ελλάδα θίγουν και οι δοθείσες πηγές.

«Στην αρχή το κράτος αντιμετώπισε με τα μέσα ... πρώτης ανάγκης.» Χαρακτηριστικά, το κείμενο Γ αναφέρει τη δράση φιλόφρωνων εθελοντών στην Αθήνα στους αυτοσχέδιους προσφυγικούς καταυλισμούς, όπως αυτός στον περίβολο του ναού του Ολυμπίου Διός, που κατέβαλλαν προσπάθεια να παρέχουν τροφή και κουβέρτες στους ταλαιπωρημένους πρόσφυγες.

«Με την άφιξη των προσφύγων, το έργο της προσωρινής στέγασης ανέλαβε ... αποθήκες, υπόγεια.» Διαφωτιστικές πάνω στο θέμα είναι οι πληροφορίες που αντλούμε από το κείμενο Α, που αποτελεί απόσπασμα του ιστοριογραφικού έργου του Μ. Χαραλαμπίδη, «Πρόσφυγες και γηγενείς στη μεταπολεμική Αθήνα», που επιβεβαιώνουν ότι το φθινόπωρο του 1922 όλοι οι δημόσιοι χώροι σε Αθήνα και Πειραιά είχαν καταληφθεί από τους πρόσφυγες και ότι με απόφαση του Υπουργείου Οικονομίας τοποθετήθηκαν κλίνες ακόμα και στους διαδρόμους των ξενοδοχείων ενώ στις αρχές του Δεκεμβρίου του 1922 σύμφωνα με ανακοίνωση του γραφείου του δημάρχου Αθηνών, περίπου 70.000 πρόσφυγες διέμεναν σε 130 πρόχειρους καταυλισμούς που είχαν δημιουργηθεί σε διάφορα σημεία της πόλης με συνεχείς προσπάθειες για εξασφάλιση ακόμα περισσότερων χώρων. Χαρακτηριστικές είναι και οι πληροφορίες που αντλούμε από το κείμενο Γ, του Michael Llewellyn Smith, Το όραμα της Ιωνίας: Η Ελλάδα στη Μικρά Ασία, 1919 – 1922, σχετικά με το πλήθος του προσφυγικού πληθυσμού που έφτασε, χωρίς να έχει άλλη επιλογή, με πλοία είτε στον Πειραιά είτε στην Θεσσαλονίκη και αναγκάστηκε να ζήσει για μήνες σε σκηνές στα διάφορα «αυτοχέδια προσφυγικά στρατόπεδα» που δημιουργήθηκαν.

Σύμφωνα με τις ιστορικές μας γνώσεις, «επιτάχθηκαν τα άδεια σπίτια ... μοιράστηκαν την κατοικία τους με τους πρόσφυγες.» Αυτά επιβεβαιώνονται και από την μαρτυρία πρόσφυγα, της κυρίας Χαϊδεμένου στο κείμενο Β, που αναφέρει πως αυτή και η οικογένειά της βρήκαν καταφύγιο σε ελληνικό σπίτι που νοίκιαζαν, κατά τη συνήθεια εκείνης της εποχής, πολλές οικογένειες μαζί με κοινή κουζίνα, καθώς η φτώχεια ήταν έντονη στην τότε Ελλάδα. Ακόμα πιο εντυπωσιακή είναι η μαρτυρία της κυρίας Χρυσάφη-Ακερμανίδου (κείμενο Α) που αναφέρει την περιπέτεια της δικής της οικογένειας, η οποία διέμεινε για έναν περίπου μήνα μετά την άφιξή της στην Αθήνα σε ένα κοτέτσι, το οποίο ασβεστώθηκε από την φτωχή ιδιοκτήτριά του μετά τη σφαγή της μοναδικής της κότας, για να τους στεγάσει προσωρινά. Και στις δύο μαρτυρίες διαπιστώνουμε, πάντως, τη φιλόξενη και συμπονετική συμπεριφορά των γηγενών που, αν και υπέφεραν και οι ίδιοι από την φτώχεια, υπήρξαν πρόθυμοι να βοηθήσουν τους πρόσφυγες με τα λιγοστά μέσα που διέθεταν.

Γενικά, «Το πρώτο διάστημα, οι περισσότεροι πρόσφυγες ... και η ενσωμάτωση στη νέα πατρίδα.»

ΘΕΜΑ Δ1.

α. Η διάσταση των απόψεων στο ζήτημα της ένωσης της Κρήτης με την Ελλάδα μεταξύ πρίγκιπα Γεωργίου και Βενιζέλου που πήρε τη μορφή προσωπικής αντιπαράθεσης δημιούργησε βαρύ κλίμα διχασμού στο νησί. «Η κρίση κορυφώθηκε στις 18 Μαρτίου 1901, ... της κρητικής αντιπολίτευσης.» Σύμφωνα με το κείμενο Α του Εμμανουήλ Χαλκιαδάκη, ο Βενιζέλος ερμήνευσε την απόλυσή του ως προσπάθεια του πρίγκιπα Γεωργίου να αποποιηθεί των ευθυνών του για το αδιέξοδο στο οποίο είχε φτάσει το Κρητικό Ζήτημα, καθώς δεν είχε σημειωθεί καμία πρόοδος όσο ο Γεώργιος βρισκόταν στη διοίκηση του νησιού. Ο Βενιζέλος θεωρούσε πως ο Αρμοστής αναζητούσε έναν «αποδοπομπαίο τράγο» και τον βρήκε στο πρόσωπο του.

«Κάτω από τις συνθήκες αυτές, ... σε δυναμική αναμέτρηση με τον Πρίγκιπα.» Σύμφωνα με το κείμενο Β του Κ. Σβολόπουλου, ο Βενιζέλος παρά την πολιτική του απομόνωση μετά την απόλυσή του δεν έμεινε αδρανής αλλά τον Απρίλιο του 1901 συγκέντρωσε γύρω του όλες τις αντιπολιτευτικές φωνές και πήρε πρωτοβουλίες, ενώ από την πλευρά του Γεωργίου υπήρξε απροθυμία συνδιαλλαγής με την αντιπολίτευση, πράγμα που κλόνισε την εσωτερική ενότητα στην Κρήτη.

«Στο τέλος του 1904 έληξε ... από τον Πρίγκιπα.»

β. «Η αντιπολίτευση αποφάσισε ... το προμήνυμα της επανάστασης του Θερίσου.» Πράγματι στην προκήρυξη αυτή η Ηνωμένη Αντιπολίτευση διατυπώνει ξεκάθαρες θέσεις και ζητά πρώτα απ' όλα την ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα, αναγνωρίζοντας, ωστόσο, πως ίσως δεν ήταν ακόμα ώριμες οι συνθήκες για αυτή την εξέλιξη. Γι' αυτό, θα ήταν ικανοποιημένοι οι συντάκτες της προκήρυξης με την πολιτική προσέγγιση Κρήτης-Ελλάδας και τη μεταβολή της πολιτικής κατάστασης του νησιού από διεθνούς άποψης. Αν ούτε αυτό δεν μπορούσε να υλοποιηθεί, απαιτούσαν την αλλαγή του Συντάγματος της Κρητικής Πολιτείας, για να περιοριστεί ο αυταρχισμός του καθεστώτος. Μάλιστα, τις επαναστατικές τους διαθέσεις φανερώνουν και με τη δήλωσή τους ότι τους παραπάνω στόχους θα επιδιώξουν να τους υλοποιήσουν και με ένοπλες δράσεις, διευκρινίζοντας ότι δεν επιδίωκαν την αλλαγή του προσώπου του Αρμοστή. Αν, παρόλ' αυτά, συνέβαινε

μια τέτοια αλλαγή, ξεκαθάρριζαν πως θα δέχονταν μόνον Έλληνα στη θέση του Αρμοστή της Κρήτης και ότι θα αντιδρούσαν και με ένοπλο αγώνα σε περίπτωση που το αίτημά τους δεν εισακουγόταν.

Παρατηρούμε, λοιπόν, πως οι συντάκτες της προκήρυξης είχαν ξεκάθαρες θέσεις, δίνοντας και εναλλακτικές επιλογές, αποδεικνύοντας πως η κήρυξη της επανάστασης θα ήταν η έσχατη λύση. Ωστόσο, η αδιαλλαξία του Γεωργίου οδήγησε στην κήρυξη της επανάστασης του Θερίσου στις 10 Μαρτίου του 1905.

ΟΡΟΣΗΜΟ ΡΑΦΗΝΑΣ

ΝΑΤΑΣΑ ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ